

RECHTER JAN VAN DER DOES

Klaar ben je

Het leveren van kwaliteit is geen vanzelfsprekendheid. Het kost inzet en het vereist energie. Dat betekent een bewuste keuze. Sommige advocaten doen dat op grond van een leidend beginsel dat hun hele leven richting geeft. Of vanuit de drang om de samenleving rechtvaardiger te maken. Anderen vanuit de behoefte om altijd de beste te zijn, en altijd te willen winnen. In elk geval is er een constante stimulans nodig, want in de vaart van de dagelijkse werkzaamheden, met cliënten die de fronten van hun oorlog soms verleggen naar hun eigen verdediging, en met confraterneel gekissebis dat niet altijd even verheffend is, moet zo nu en dan de verleiding opkomen om de boel de boel te laten en het hele dossier maar even in vergetelheid te laten rijpen.

Er is nog een waarborg voor kwaliteit, en dat is de controle van de groep. Rechters verkeren met rechters in meervoudige kamers, en rechters zien hun werk gefileerd door appèlinstanties. Zaaksofficieren zijn niet altijd zittingsofficieren. En dan is er de openbare zitting waar ieder te kijk staat.

Toch wordt er ook slecht werk geleverd, geen enkele speler in het rechtsbedrijf ontkomt eraan. Ik heb echter de indruk dat met name alleenwerkende advocaten aan een grotere verleiding blootstaan.

Mr. Jan Carel Foeken heeft kantoor aan huis. Aanvankelijk deed zijn echtgenote veel ondersteunend werk, maar enige jaren geleden heeft zij hem verlaten. Het telefonisch antwoordapparaat heeft veel administratieve taken overgenomen. Maar, het moet gezegd, hij is een blijmoedige vijftiger gebleven die naar eigen zeggen altijd opkomt voor de verschoppelingen van de maatschappij. Als vanzelf is hij terechtgekomen in een toevoegingspraktijk van verdachten en vreemdelingen. Hij heeft het er buitengewoon druk mee.

De praktijk van mr. Foeken is een vriendelijke chaos. Hij doet regelmatig zijn best, maar hij is de eerste om toe te geven dat zijn werk niet altijd een schoonheidsprijs verdient. 'Maar wat wilt u ook, met al die drukte.'

Ook toen hij een appèltermijn in een vreemdelingenzaak had laten verlopen, rustte hij niet voordat hij genade voor recht had gevraagd. Zijn cliënt, een vreemdeling die gewend was om alles wat te maken had met autoriteit te wantrouwen, klemde in zijn handen een schamel dossier dat hij in vele jaren illegaliteit had opgebouwd. De discussie ter zitting beperkte zich tot de verschoonbaarheid van het overschrijden van de termijn, en mr. Foeken putte zich uit in argu-

illustratie: Floris Tilanus

menten dat het in dit land toch niet zo mocht zijn dat het lot van een jarenlange illegaal geheel afhankelijk zou zijn van een paar dagen. Ook de vreemdeling leek het waanzinnig als dit het geval was, en hij benadrukte dat hij onmisbaar was op zijn werk om de hoek, en onmisbaar voor zijn gezin in de verte. Argumenten die dankzij zijn rechtsgeleerd raadsman niet eens aan de orde konden komen.

Waar cliënten het werk van hun raadslieden niet doorzien, en dat is met name bij vreemdelingen het geval, is een belangrijke kwaliteits-toets, en daarmee een selectiemechanisme, weggevallen. Dan is de toevoegingspraktijk als de zon die opgaat, gelijkelijk over goeden en kwaden.

En mr. Foeken? Hij verlaat de zaal, een arm geslagen om de schouder van zijn cliënt, een warm gebaar tegen een boze wereld. Op naar het telefonisch antwoordapparaat. Klaar ben je eigenlijk nooit.